

կը լեցուին . անոնց տեղ հարիւրաւոր ուրիշ պարկեր կը յաջորդեն և այսպէս հետզհետէ : Բազմութեան տեղատուի՞ր ու մակընթացութիւն մ'է , ոմանք կը փութան հասնելու , այլք բռններնին վրանին՝ աճապարանօք փախչիլ կը ջանան : Նաւակներուն տախտակէ կամուրջները շատ նեղ ըլլալով ու չիկարենալով միանգամայն եկողներուն ու դարձողներուն ծառայել , յուսահատական կը ռիւններու թէատրոն կ'ըլլան : Ձիրար կը հրմըշտըկեն , կը կոխկըռտեն . ձեռքէ ձեռք պարկերը կը յափշտակեն , որոնք կը բացուին կամ կը պատռին՝ տանիլ կամ հոն բռնել ուզողներուն ջանքէն . միջերնին եղած ցորենը կը թափի . հոն այն երկրին մէջ՝ ուր ցորենի նուազութիւն կայ , աղքատին ու հարուստին պարէնը առուակի նման ջուրերուն մէջ կը թափթըփի . և որ աւելի զարհուրելի է , այս շփոթութեանց մէջ երկու կանայք ջուրը կ'իյնան , և ամբոխն աւարաւորութեան զբաղած՝ անոնց իյնալուն ամենաին փոյթ չընեն . ամեն մարդ իր բանին հետ ըլլալով՝ ոչ ոք անոնց օգնութեան կը հասնի : Այսպէս մարդկային կիրքերն երբ ամենայն կապ կը խզեն՝ մարդկութեան ամենաբնական զգացմունքներն ալ կը խղդեն :

Սակայն դեռ այս ամենը սոսկալի ու վայրագ տեսարաններու նախերգանքն էին :

Այնչափ բազմաթիւ բազուկներու ան ընդհատ գործունէութեամբն նաւակներուն կողոպուտը շուտ մը լմնցաւ . բայց իրենց կէս բռնաւորեալ ցորենը չէր կրնար բաւել այն ամբոխին՝ որ աւարին յաջորդութեամբն և ևս կ'աճէր . վասն զի ոմանց վաճառանոցէն առած առաջին պարկերը տեսնելով այլք՝ որոնք առ երկիւղի կամ ակնածութեան առաւօտանց ետ կեցեր էին , սիրտ առին . և եթէ նաև այնչափ ցորենէն ամենուն բաժինն ելած ըլլար , բաւական չէր այնպիսի խուռն ամբոխի համար , որ սովու վախով այնչափ երկար ժամանակէ՝ ի վեր լռելեայն կիրքեր սնուցեր էր սրտին մէջ . ևս առաւել հիմա որ ա-

մենայն գաղանութեամբ այս կիրքերը պոռթկացեր էին՝ երբ յաղթութեամբ կը հարբենային ու ալ աւելի կը կատղէին : Խառնաղանջը դեռ այնչափ առաջ չէր գացած՝ որ ըրած զեղծմանցը վրայ ամընայ :

ՌԱՐԷ

կը շարունակուի :

ԸՆԾԱՅ ՏԱԼՈՒ ԱՐՀԵՍՏԸ

Մէկ ընծայ մը իրաւցընէ ընտիր քսուելու համար , ընդունողին կողմանէ պէտք չէ ուրիշ մահացուցմունք պատճառէ , բաց անկէ որ հաւասարը ընելու անկարութենէն առաջ կու գայ : Այս ընծայն պէտք է օգտակար , գեղեցիկ , արժէք ունեցող ու հազուագիւտ բան մը ըլլայ : Սակայն ընդհանրապէս բարի ճաշակը կը պահանջէ որ ընծայն շատմեծարժէքի բան մը չըլլայ : Սակայն հազուագիւտ ըլլալը գլխաւոր յարգն է , վասն զի ճոխութենէն վեր է և նուիրին աւելի յարգ մը կու տայ : — Եթէ հարուստ ես , լաւ է , ընդհանրապէս , որ ըրած ընծայդ ճոխ ըլլայ , որ է ըսել հարստութեանդ համապատասխանէ . վասն զի ասոր հակառակը ըլլալով՝ հարստութիւնը բարեկամութենէ ու վեհանձնութենէ վեր դասած կ'ըլլաս . որ մեծ վրիպակ է : — Հաւասարից մէջ պէտք չէ անանկ ընծայ ընել՝ որ ճոխութեանց հաւասարութենէ վեր ըլլայ . վասն զի ասանկ չընելով՝ աւելի մահացուցմունք պատճառելու վտանգ կ'ըլլայ քան թէ հաճոյք , գոնէ կարճամիտ մարդոց . և վեհանձնութիւն ալ չէ այս կերպ մարդիկներէն գերազանցել ու զենալ : Սակայն ճոխ մարդ մը կրնայ անանկ արժէքի ընծայ մը ընել՝ որ կարելի չըլլայ իրեն փոխարինել . բաւական է որ ընդունողը իրմէն նուազ վեհանձն ու խելացի չըլլայ , ու վտանգ չըլլայ դարձեալ այն բանը իրեն նախատինք սեպելու : Ուրիշ կողմանէ աղքատ մարդ մը որ վեհանձն սիրտ ունի , և կը զգայ որ ըրածը վեհանձնութենէ է ,

կրնայ ամենաղքատին ընծայ մը ընել և անոր վրայ մեծ յարգ մը կապել։ վասն զի սրտանց ու դիտմամբ կ'ընէ։ և ասանկ չնչին ընծայ մը տալու համարձակելով, կը ցուցնէ որ իր սիրտը շատ վեր է քան իր ճոխութիւնը։ և անանկ որ ինչ և իցէ ընծայ յարգելի կ'ընէ։ Բայց վայ եթէ ընծային հետ պահանջողական կերպ մը ցուցնէ։ Պէտք չէ ստելով զուրցէ որ լաւագոյնը գրտնելու կրցած չէ։ և ոչ ալ ձեւացնէ որ ընծայն արժէքէն աւելի կը յարգէ։ և ոչ — որ յոռեգոյն է — հարցընել թէ ախորժելի է, օգտակար կրնայ ըլլալ, և այլն։

Լաւագոյն է երբեք չտալ՝ քան թէ կրցածէն պակաս տալ։

Շնորհքով ընծայ մը ընդունիլ՝ տուողին դիտաւորութիւնը ուղիղ դատելով, այնչափ կ'արժէ՝ որչափ թէ փոխարինած ըլլայիր։

Պէտք չէ մեղի անծանօթ եղած մարդիկներու ընծայ ղրկենք, բաւական է որ զուրկ չըլլան ինչ և իցէ կարեւորութենէ՝ ինչուան որ ստոյգ չգիտնանք մեր ընծայելու պատճառ և առիթ ունենալը, և թէ մեր ընծայն ախորժելի պիտոր անցնի։ վասն զի հակառակը ընելով՝ անհամեստութեան և կոպտութեան նշան մը կ'ըլլայ։ Իրաւ է որ ընկերութեան մէկ քանի դասերու մարդիկ այնչափ ուշադրութիւն չեն դնել այս կանոնիս, և տղայամիտ ու դիւրաբորբոր բնաւորութիւններ, անդէտ աշխարհիս ակնածութեանց, շատ անգամ այսպիսի ընծայներ ընելու կը բերին։ սակայն այս ստոյգ է որ ասոր մէջ անձնասիրութիւնն է գլխաւորապէս որ կը գործէ։ Այս կանոնէս կրնան բացառութիւն մը ըլլալ այն մեծ ու հազուագիւտ հանճարներուն՝ որ իրենք իրենց անձին օրէնք կրնան ըլլալ, ու կը պատուեն զայն՝ որ յիշելու արժանի կը սեպեն։

ՄԱՆՐԱՎԷՊ ՄԸ

Թիւրէն՝ իր բանակին մէջ պարկեշտ բայց աղքատ սպայ մը տեսած ըլլալով որ գէշ ձի մը ունէր, սեղանը հրաւիրեց զինքը, ու կերակրէն ետքը առանձին տեղ մը ազնուութեամբ սրտի այս ըսաւ իրեն. « Գեղի մէկ աղաչանք մը ունիմ ընելու՝ որ քիչ մը համարձակ երկնայ պիտի, բայց կը յուսամ որ զօրավարիդ չուզենաս պիտի բան մը ժրխտել։ Ես ծեր ու հիւանդոտ եմ, շատ աշխոյժ ձիերը անհանգստութիւն ու տառապանք կու տան ինծի։ դուն մէկ մը ունիս՝ որուն վրայ ամենահանգիստ կրնամ նստիլ։ Եթէ վախ չունենայի որ խնդիրքովս քեզի մեծ զոհ մը ընել կու տամ, կ'ուզէի աղաչել որ ինծի շնորհէիր քուկինդ։ Սպայն ուրիշ պատառխան չտուաւ եթէ ոչ խորին յարգութիւն մը ընելով, գնաց շուտ մը ձին առաւ ու Թիւրէնի ախոռը տարաւ։ Այս զօրավարը երկրորդ օրը՝ բանակին ամենէն ընտիր ու գեղեցիկ ձիերէն մէկը անոր ղրկեց։

ՀԻՆԳ ԾԱԲԱԹ ՕԳԱՊԱՐԿԻ ՄԷՋ

ՃԱՆԱՊԱՐՀՈՐԴՈՒԹԻՒՆ ԵՐԻՑ ԱՆԳՂԻԱՑԻՈՑ

ՅԱՓՐԻԿԷ

(Տէս երես 148)

ԳԼՈՒԽ Ժ.

Յառաջընթաց փորձեր. — Տորդորին հինգ արկղերը. — Կազի բոցարծարծը. — Ջերմատարը. — Կառավարելու կերպը. — Ստոյգ յաջողութիւն։

« Շատ անգամ, պարոնայք, այլ և այլ մարդիկ փորձ փորձած են ըստ կամս վեր ելլել կամ վար իջնել, առանց օգտապարկի մը կազը կամ նաւախիճը կորսնցնելու։ Գաղղիացի օդանաւորդ մը, Պարոն Մօէնիէ, օդը ներքին ընդունարանի մը մէջ ճնշելով, կ'ուզէր այդ